

Νεοελληνική γλώσσα Α' Γυμνασίου: Χρόνος και ποιόν ενέργειας του ρήματος

- Το πότε γίνεται η κάθε πράξη που εκφράζει το ρήμα, δηλαδή ο χρόνος του ρήματος, διακρίνεται σε τρεις βαθμίδες: παρελθόν-παρόν-μέλλον.
- Κάθε χρονική βαθμίδα περιλαμβάνει χρόνους οι οποίοι αποτυπώνονται στους τύπους των ρημάτων. Έτσι έχουμε :

ΠΑΡΟΝ: Τώρα γράφω ένα γράμμα.

ΠΑΡΕΛΘΟΝ: Χθες έγραψα ένα γράμμα.

ΜΕΛΛΟΝ: Αύριο θα γράψω ένα γράμμα.

ΠΑΡΕΛΘΟΝ: Παρατατικός- Αόριστος- Υπερσυντέλικος

ΠΑΡΟΝ: Ενεστώτας- Παρακείμενος

ΜΕΛΛΟΝ: Εξακολουθητικός Μέλλοντας- Συνοπτικός/Στιγμιαίος

Μέλλοντας- Συντελεσμένος Μέλλοντας

- Το πώς γίνεται η κάθε πράξη που εκφράζει το ρήμα, δηλαδή το ποιόν ενέργειας, μπορεί να ενταχθεί σε μία από τις ακόλουθες περιπτώσεις:
 - α. Γίνεται με διάρκεια, δηλαδή επαναλαμβάνεται à μη συνοπτικό (ή εξακολουθητικό) ποιόν ενέργειας πχ. έσκαβε όλη μέρα τον κήπο.
 - β. Γίνεται σύντομα, δηλαδή συνοπτικά à συνοπτικό/στιγμιαίο ποιόν ενέργειας πχ έσκαψε τον κήπο.
 - γ. Έχει ήδη γίνει à συντελεσμένο ποιόν ενέργειας πχ έχει σκάψει τον κήπο.

χρόνος	χρονική βαθμίδα	ποιόν ενέργειας	παραρ.
ενεστώτας	παρόν	Μη συνοπτικό	σκάβω
παρατατικός	παρελθόν	Μη συνοπτικό	έσκαβα
εξακολουθητικός μέλλοντας	μέλλον	Μη συνοπτικό	θα σκάβω
αόριστος	παρελθόν	συνοπτικό/στιγμιαίο	έσκαψα

συνοπτικός μέλλοντας	μέλλον	συνοπτικό/στιγμιαίο	θα σκ
παρακείμενος	παρόν	συντελεσμένο	έχω σ
υπερσυντέλικος	παρελθόν	συντελεσμένο	είχα σ
συντελεσμένος μέλλοντας	μέλλον	συντελεσμένο	θα έχ

- **Η σημασία των χρόνων:**

Παροντικοί χρόνοι:

Ενεστώτας α. Φανερώνει κάτι που γίνεται τώρα με διάρκεια :

πχ. Διαβάζω ιστορία.

β. Φανερώνει κάτι που επαναλαμβάνεται :

πχ. Κάθε βράδυ βουρτσίζω τα δόντια μου.

Παρακείμενος Φανερώνει πώς η ενέργεια του ρήματος έγινε στο παρελθόν αλλά το αποτέλεσμα της πράξης είναι ορατό στο παρόν:

πχ. Έχω στρώσει το τραπέζι (=το έστρωσα πριν και τώρα μπροστά μας είναι στρωμένο, έτοιμο δηλαδή)

Παρελθοντικοί χρόνοι:

Παρατατικός α Φανερώνει κάτι που γινόταν στο παρελθόν με διάρκεια ή με επανάληψη :

πχ. Το καλοκαίρι δούλευα στα χωράφια.

Αόριστος Φανερώνει κάτι που έγινε στο παρελθόν:

πχ. Πέρασαμε ωραία στην Καρδίτσα.

Υπερσυντέλικος β Φανερώνει κάτι που ολοκληρώθηκε στο παρελθόν πριν γίνει κάτι άλλο:

πχ. Είχα ήδη φύγει, όταν με πήρες τηλέφωνο.

Μελλοντικοί χρόνοι:

Εξακολ.Μέλλοντας α Φανερώνει κάτι που θα γίνει στο μέλλον με διάρκεια ή με επανάληψη:

πχ. Όλο το απόγευμα θα βάφω το σπίτι.

Στιγμ./Συνοπτ.Μέλλοντας Φανερώνει κάτι που θα γίνει στο μέλλον
συνοπτικά:

πχ. Θα σας απαντήσω αύριο.

Συντελ. Μέλλοντας Φανερώνει κάτι που θα ολοκληρωθεί στο μέλλον,
αφού πρώτα γίνει κάτι άλλο:

πχ. Θα έχω τελειώσει την παρουσίαση, όταν βραδιάσει.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΕΜΠΕΔΩΣΗΣ:

1. Στα παρακάτω ρήματα να αναγνωρίσεις τον χρόνο και το ποιόν
ενέργειας:

Θα έχω γράψει:

Έχω έρθει:

Αναφέρομαι:

Στεναχωριόταν:

Θα ποτίζει:

Θα συγγράψει:

Είχε τραγουδήσει:

Κοιμήθηκε:

Θα ολοκληρωθεί:

Θα ολοκληρώνεται:

2. Να γίνει η χρονική αντικατάσταση των ακόλουθων
ρημάτων: *δακρύζαμε, αποκρίνεται, έχει πετάξει.*